

Stap maar op je fiets

Extra verkeersinformatie! Over het voeren van echte gesprekken met jonge kinderen.

“Hier volgt extra verkeersinformatie; op het plein van ABBS De Zuiderzee op IJburg worden volop verkeerswerkzaamheden uitgevoerd door zeer serieuze werknemers. Gelukkig houdt het verkeer hier rekening mee. Dat levert verschillende files op, houd rekening met een vertraging van ongeveer 30 minuten.” In dit artikel kijken we hoe het juf Patty en juf Lotte lukt om samen met de kinderen het spelverhaal ‘Wij zorgen voor veilig verkeer’ op te bouwen. Daarbij zoemen we in op het voeren van echte gesprekken met jonge kinderen.

De kleuters van Patty en Lotte spelen en onderzoeken al enige tijd rond het thema ‘Wij zorgen voor veilig verkeer’. Daarbij staat de verkeerssituatie uit de directe omgeving centraal. De kinderen hebben als verkeersdeelnemer al allerlei kennis en ervaringen opgedaan tijdens b.v. het fietsen/lopen/rijden van en naar school. Inmiddels zijn daar allerlei nieuwe ervaringen en kennis zoals het regelen van het verkeer aan toegevoegd. Maar tijdens het buitenspel is het fiets- en wandelverkeer nog steeds een chaos. Daar moet iets aan veranderen. De kinderen denken dat de plastic verkeersborden zullen helpen. “Die moeten mee naar buiten juf.” Patty voegt stoepkrijt toe, wie weet, hebben we daar ook iets aan. “Goed plan, vindt een aantal kinderen”, dan kunnen we de weg tekenen.

Eenmaal buiten neemt Patty het initiatief en doet voor, ze begint met tekenen

en verwoordt wat ze doet: “Ik teken een weg.” Onmiddellijk sluit een aantal kinderen aan en begint ook te tekenen. Sommigen tekenen de weg, andere kinderen schrijven cijfers, plakken die op pionnen en zetten die als kilometerpaaltjes langs de route. De fietsers begrijpen het meteen en volgen al fietsend de weg, beginnend bij kilometerpaaltje 1.

EEN LANGE FILE

Jan begint met het tekenen van een zebrapad. Dat is best lastig in het drukke verkeer, fietsers zoeven voorbij. Lotte sluit aan en verwoordt het probleem dat ze gesignaleerd heeft, “Oei Jan, de fietsers rijden gewoon door, dat is gevaarlijk.” Jan knikt en kijkt bezorgd maar Lola die het heeft gehoord zorgt voor de oplossing, ze pakt een stopbord en houdt dat omhoog. Het werkt, de fietsers stoppen onmiddellijk. Jan kan weer verder aan het werk met de zebra. Geduldig blijven de fietsers wachten. Als de zebra klaar is en Lola het stopbord omlaag doet, rijden ze weer door. Lotte verwoordt weer, “Kijk Jan, de fietsers rijden weer! Gelukkig, er stond een heel lange file.” Maar Jan is nog niet klaar, de verkeerssituatie is nog niet veilig genoeg en vraagt om nog een zebrapad. Lotte stelt voor om eerst te kijken of de getekende zebra wel goed werkt voor ze een nieuwe gaan maken. Samen met Jan steekt ze over. “Wij hebben voorrang hoor, de anderen moeten wachten.” En dat gebeurt, het zebrapad is goedgekeurd.

Dan valt Lotte iets op. Jan heeft het zebrapad bij kilometerpaaltje 3 getekend. Zij wijst Jan op het paaltje, die meteen vertelt dat er echt meer zebrapaden moeten komen. “Ja”, reageert Lotte “bij welk cijfer zullen we dat doen.” Jan rent naar paaltje 7 en roept “bij de 8.” Lotte weet dat Jan nieuwsgierig is naar precies tellen en noteren en besluit hem te helpen. “Even precies kijken hoor.” Ze kijkt naar de andere kilometerpaaltjes en telt “1,2,3...” Jan telt mee. “Oh nee, het is 7”, is zijn conclusie. Ondertussen is Lola ook weer aangesloten. Lotte vertelt dat Jan en zij nog een zebrapad gaan maken bij kilometerpaaltje 7...

In het beschreven praktijkvoorbeeld lezen we hoe de leerkracht inzet op een gesprek rond het tekenen van een zebrapad. Ze ziet dat Jan een zebrapad tekent en toont oprechte belangstelling voor het plan van Jan. Ze signaleert tegelijkertijd ook het probleem van het voorbijrazende verkeer en geeft de kinderen ruimte om zelf na te denken over het probleem en op te lossen. Lola neemt deze ruimte en lost het probleem op door uit de verzamelde materialen een stopbord te kiezen voor het regelen van het verkeer. De kinderen op de fietsen nemen deze oplossing serieus en stoppen. Zo bouwen ze samen het verkeersverhaal op. Lotte blijft aansluiten bij de ideeën van Jan om meer zebrapaden te tekenen en brengt verdieping aan door Jan te wijzen op de kilometerpaaltjes. Deze helpen Jan bij het bepalen van de plaats voor de nieuwe zebra en bij het preciezer kunnen tellen.

Foto: Hanneke Verkleij

DE ROL VAN DE LEERKRACHT

- Verzamelen van materialen die uitnodigen tot het spelen van spelscripts.
- Oprechte interesse hebben in verhalen, plannen en ideeën van de kinderen.
- Problemen signaleren en benoemen.
- Laat het kind eens de meerwetende partner zijn.
- Ruimte geven voor oplossingen en ideeën.
- Doorvragen.
- Interessante bijdragen door spelen.

HARTJES VOOR DE BABY

Bijna alle kinderen spelen mee in het verhaal van het verkeer. Er worden straten, parkeerplekken, pijlen voor éénrichtingsverkeer getekend, verkeersborden geplaatst en natuurlijk wordt er heel veel gefietst.

Nora gebruikt nieuwe symbolen, zij tekent met hartjes een route. Dat maakt juf Patty nieuwsgierig. Ze stapt op een hartje en vraagt "Een hartje, ik sta op een hartje en nu?" Nora legt uit: "Nog een hartje, het is voor Anai." Nu snapt Patty het: "Oh, is het een hartjesroute voor Anai. Als ik de hartjes volg kom ik bij Anai uit." Maar het is toch net iets anders dan Patty denkt. "Nee", roept Nora, "Anai met de baby moet de hartjes volgen!" Nu begrijpt Patty het echt en ze nodigt Anai met de kinderwagen uit om met haar de hartjesroute te lopen. Maar Nora verbetert haar weer: "Nee, het is nog niet klaar, jullie moeten wachten!" Terwijl Anai en Patty wachten, ziet de laatste een probleem. "Oh jee, zie je dat Anai, er staat een hartje midden op de straat, dat is gevaarlijk." Ze wijzen Nora op het gevaar. Die zegt dat het niet anders kan want ze moest om een tuin heen, daarom moet Anai één stapje van de stoep op de straat zetten. Patty vraagt of ze dat even aan Anai wil uitleggen. Dat doet Nora en dan kunnen Patty en Anai met de kinderwagen eindelijk de hartjesroute volgen...

Binnen het spelverhaal van het verkeer zijn allerlei regels maar Patty geeft Nora vrijheid om de regels van de verkeersroute naar eigen interesse en ideeën in te zetten en is oprecht nieuwsgierig naar de betekenis die Nora aan de hartjes geeft. In dit verhaal laat Patty, Nora de meerwetende partner zijn. Tot drie keer toe laat ze Nora vertellen over de betekenis van de hartjes en iedere keer toetst Patty of ze het wel goed begrepen heeft. Nora voelt zich serieus genomen en blijft Patty vertellen over haar hartjesroute. Wederzijdse interesse en doorvragen en praten zorgen voor een echt gesprek.

ZINVOLLE GESPREKKEN EN VERHALEN

Patty en Lotte voeren geen gesprekken voor de leuk met de kinderen. De gesprekken gaan verder dan dat, het worden zinvolle gesprekken doordat ze gaan over inhouden waar de kinderen iets mee hebben en waarin ze hun eigen ideeën kunnen inbrengen, bespreken en laten zien. In dit geval gaat het over de inhoud 'veilig kunnen deelnemen aan het verkeer', waarin de kinderen hun plannen en ideeën over de zebra en de hartjesroute delen. In het gesprek bouwen de leerkrachten samen met de kinderen de verhalen verder op en verrijken deze door nieuwe wendingen te geven. Ze wijzen de kinderen bijvoorbeeld op het gebruiken van de kilometerpaaltjes en het hartje midden op de gevaarlijke weg waarmee

ze de kinderen uit nodigen om nog eens kritisch na te denken over hun plannen en om deze te delen met en te verhelderen aan anderen.

Patty en Lotte hebben het voeren van zinvolle gesprekken en verhalen een plek gegeven in hun dagelijks handelen. De hele dag door doen zich kansen voor, van gesprekken bij binnenkomst naar gesprekken in de grote en kleine kringen tot gesprekken tijdens rol- en onderzoekend spel binnen en buiten. Het voeren van echte gesprekken met jonge kinderen kan altijd en overal.

i Hermien de Waard is nascholer bij De Activiteit, Landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs

MET DANK AAN:

Lotte Neering, leerkracht 1-2A
ABBS De Zuiderzee IJburg
Patty ten Barge, leerkracht 1-2B
ABBS De Zuiderzee IJburg

VERDER LEZEN:

Basisontwikkeling voor peuters en onderbouw F. Janssen- Vos en L. van der Meer 2017. Hoofdstuk 3.2. Pedagogisch en didactisch handelen
Startblokken en Basisontwikkeling. Eén groep, veel verhalen! B. Pompert, I. Vingerhoets, H. de Waard 2019 Veel talen, één verhaal